

OILADA BOLA TARBIYASINING O'RNINI**Mirzaboyeva Zahro****Urolova Kamola****Yozilova Zuxra**

Toshkent davlat pedagogika universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oilada bola tarbiyasida nimalarga muhim e'tibor qaratish yoki aksincha, tarbiya jarayonidagi kamchiliklar hamda muammolar haqida va ularni bartaraf qilish to'g'risida fikrlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Oila, ota-ona, farzand, tarbiya, kelajak, kamchilik, kitob, ijtimoiy birlik, ma'suliyat, muammo, bola, me'yor, vazifa.

Роль воспитания ребенка в семье.

Аннотация: В данной статье подчеркивается важность акцентирования внимания на том, что важно в воспитании ребенка в семье или, наоборот, на недостатках и проблемах в воспитательном процессе и их устранении.

Ключевые слова: Семья, родители, ребенок, образование, будущее, дефицит, книга, социальное единство, ответственность, проблема, ребенок, норма, задача.

Annotation: This article highlights the importance of focusing on what is important in the upbringing of a child in the family or, on the contrary, about the shortcomings and problems in the upbringing process and their elimination.

Key words: Family, parents, child, education, future, deficiency, book, social unity, responsibility, problem, child, norm, task.

Mamlakatimizda yoshlarning ma'naviy qiyofasini mustaqillik mafkurasi, uning insoniy tamoyillari asosida shakillantirishga bosh vazifa sifatida qaralayotgani bejiz emas. Eng quvonarlisi shundaki, davlatimiz rahbari yoshlarning ma'naviy tarbiyasiga, ularning bilim va kasb mahoratini oshirish masalalariga alohida e'tibor berib kelmoqdalar. Chunki mustaqilligimizning uch tayanchi – mustaqil siyosat, iqtisodiy qudrat va xalq ma'naviyati bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ularning uyg'un rivoji ta'minlansagina O'zbekiston buyuk yurt sifatida jahon hamjamiyatida o'z munosib o'rnini egallay oladi.

Oila - o'ziga xos ijtimoiy birlik. Uning asosida er-xotin ittifoqi, qarindoshlik munosabatlari, maishiy hayot birligi, axloqiy va huquqiy ma'suliyat hamda eng asosiysi ota-onalarning bolalarini tarbiyalash majburiyatlari turadi.

Oila deganda ko'z oldimizga birinchi navbatda ota-ona va bolalar keladi. Oiladagi eng katta vazifa ham ota-ona zimmasida bo'lishini barchamiz bilamiz. Inson umri o'tib borar ekan, o'z davomchisi bo'lishini, keksayganda unga g'amxo'rlik qiladigan insoni bo'lishini va albatta faxrlanib yuradigan farzandlari bo'lishini istaydi. Buning uchun esa yillar davomidagi mehnat-mashaqqat, kuchli berilgan tarbiya, shuningdek, e'tibor juda katta ahamiyat kasb etadi. Qachonki, ota-ona o'z farzandidan natija kutsa, avvalambor, bergan tarbiyasiga bir nazar solishi lozim. Xalqimizda shunday bir maqol bor: "Nima eksang-shuni o'rasan." Shunday ekan, farzandga ham qanday tarbiya berilsa shuning natijasini ko'rish mumkin.

Bola tarbiyasi bu hayotdagi eng muhim masalalardan biri sanaladi. Xatto, buyuk sarkarda Amir Temur bobomiz ham farzand tarbiyasini davlat boshqaruvidanda qiyin masala ekanligini ta'kidlaganlar. Shuning uchun ham ayni shu jarayonga jiddiy e'tibor qaratish lozim.

Oilada bola tarbiyasi bilan otadan ko'ra ona ko'proq shug'ullanishi barchamizga ma'lum. Ammo shunday onalarimiz ham borki, avvalo, tarbiyani o'zlaridan boshlashi kerak. Misol uchun, kitob o'qigan ota yoki onani ko'rib farzand ham kitob o'qiy boshlaydi, agar, qiziqmasa birgalashib

o'qing yoki o'zingiz o'qib bering, farzandga kitob o'qishni o'rgattingizmi, katta tarbiyani kitobning o'zi beradi. Kitob o'qib ulg'aygan farzanddan yomonlik chiqmaydi. Bundan ko'rinib turibdiki kitob farzand hayotida va tarbiyasida muhim omil hisoblanadi.

Agar oilada farzandga to'g'ri tarbiya berilmasa, farzand bilan to'g'ri munosabat qilinmasa, u bola kelajakda barkamol shaxs bo'lib kamolga yetolmaydi. Ota-ona o'z farzandiga qanchalik e'tiborsiz bo'lsa bola ruhan eziladi, o'zini baxtli va kerakli inson deb his qilmaydi. Hayotda har bir bola baxtli yashashga haqli. Chunki ular dunyodagi eng begunoh insonlardir. Shu o'rinda psixolog olim V.I.Selivanov fikrlarini keltirib o'tsak - "baxtli bolalik bu oiladagi quvonchni, hamjihatlikni hamda ota-onalarning bolalariga g'amxo'rligining samarasidir".

Farzand tarbiyasida ota-ona yo'l qo'yadigan eng katta xatolardan biri bu-bolani urish. Oilada bolaga turli xil tazyiqlar o'tkazilsa, ular ham atrofdagilarga tazyiq, ziyon yetkazishi mumkin. Bunday hollarda bolalar muammoni kuch bilan hal qilish mumkin degan fikrda bo'ladi. Ular turli xil tazyiqlar orasida o'sganligi sababli, ulg'ayib o'z oilasini qurganda ham xuddi shunday zo'ravonliklarni amalga oshirishi mumkin. Bu kabi xatoliklar avloddan-avlodga o'tib borsa, butun bir kelajak yovuzlik to'riga tushib qolish ehtimoli katta. Shu sababli butun jamiyat aziyat chekmasligi uchun oilada turli xil munosabatlarni, muammolarni murosa yo'li bilan hal qiling. Shu bilan birga farzandingiz oldida boshqalar bilan urish qilmang, boshqa insonlar to'g'risida yomon fikrlarni gapirmang. U bu kabi holatlarni ko'rsa dunyoda yomon odamlar ko'p ekan degan xulosaga kelib qolsa, uning tarbiyasida katta o'zgarish sodir bo'ladi.

Farzand tarbiyasida ota-onaning muomalasi muhim o'rin tutadi. Bola ota-ona tomonidan qo'pol, dag'al so'zlar eshitib, kaltak yeb katta bo'lsa, bu uning tabiatiga salbiy ta'sir qiladi. Bu esa o'z navbatida oiladagi nosog'lom muhitda tarbiyalanayotgan boladan "ma'naviy kasal" insonlar shakllanadi. Ular esa jamiyat ma'naviyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Oilada ota-onalar "ommaviy madaniyat" ta'siriga berilib ketishi oqibatida farzandlarning tarbiyasiga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Farzand tarbiyasi bu shunchaki tajriba, oddiy ko'rsatma va bilimlar jamlanmasi emas, balki o'z ichiga diniy-axloqiy bilimlar, tibbiyot, etika, psixologiya, pedagogika kabi sohalariga oid bilimlarni ham qamrab oladigan murakkab jarayondir.

Mehr-muhabbat berishda ham me'yorni saqlay bilish kerak. bolaning barcha aytganlarini qilish, barcha to'g'ri-noto'g'ri xatti-harakatlarini ma'qullash yoki xatto indamaslik farzandning umuman tarbiyasiz bo'lib o'sishiga olib keladi.

Bularning barchasidan xulosa qilgan holda, farzandni go'zal xulqli qilib voyaga yetkazishda otabobolarimizning fikrlarini, yoshi ulug' insonlarning o'gitlarini, shu jumladan, o'zimning tarbiyamizni ham inobatga olishimiz zarur. Zero buyuk mutafakkirlarimizdan Abdulla Avloniy aytganlaridek "Tarbiya biz uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo saodat – yo falokat masalasidir."

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Касимова, Д. Б. (2022). ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ СОЗДАНИЯ ПРЕДМЕТНО-РАЗВИВАЮЩЕЙ СРЕДЫ. International Academic Research Journal Impact Factor 7.4, 1(6), 244-248.
2. Bakhodirovna, K. D. (2022). Management of the Plot-Role-Playing Games of Preschool Children in the Conditions of Pre-School Education. Spanish Journal of Society and Sustainability, 3, 9-11.
3. Касимова, Д. Б. (2022, November). СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД И НОВЕЙШИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ К СЮЖЕТНО-РОЛЕВЫМ ИГРАМ ДОШКОЛЬНИКОВ. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE "THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS" (Vol. 1, No. 3, pp. 108-112).

4. Касимова, Д. Б. (2022). СПЕЦИФИЧЕСКИЕ МОТИВЫ, ПРИСУЩИЕ СЮЖЕТНО-РОЛЕВЫМ ИГРАМ ДОШКОЛЬНИКОВ. Results of National Scientific Research International Journal, 1(6), 239-243.
5. Kasimova, D. B. (2023). DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHER OF PRESCHOOL EDUCATION ORGANIZATIONS. Лучшие интеллектуальные исследования, 4(2), 46-48.